

El decret aprovat pel govern balear té la intenció final de modernitzar el conjunt de les plaques turístiques de les Illes. Segons l'executiu balear, hi ha dos-cents establiments en el punt de mira.

La fi del cicle balearitzador

El govern de Jaume Matas ha aprovat un decret que estableix que, a les Illes Balears, només es podrà crear una nova plaça turística si abans n'ha desapareguda una de vella. La moratòria pot posar fi al procés de degradació anomenat "balearització".

Des de feia mesos hi havia indicis que qualche cosa podia passar. Però ningú no va saber veure què. A la tardor, en resposta a l'opinió del director de l'aeroport de Son Sant Joan (Palma), Pedro Meaurio, que deia en una entrevista que era inevitable de pensar en una tercera pista per a l'aeroport, el president Jaume Matas i qualche conseller del seu govern replicaren dient que no eren partidaris d'aquesta ampliació. Una coincidència amb la posició dels ecologistes que resultava, pel cap

baix, ben curiosa, si pensem en l'enfrontament tradicional entre aquest corrent naturista i l'executiu insular.

Aquests darrers mesos des del govern hom insistia a dir que no es podia continuar per la via d'un desenvolupament sense aturador. Però com que les Balears és terra on paraules com "sostenibilitat", "racionalitat" o semblants aplicades al món turístic i econòmic, ja fa molts anys que se senten, sense que mai s'hagin posat en pràctica, la veritat és que ningú no en feia gens de cabal. Fins

i tot quan Matas insistia a dir que l'estiu del 1997 les Balears havien tocat sostre, pel volum de turistes que havien visitat les Illes, gairebé ningú no ho entengué seriosament.

Mentrestant, emperò, el govern anava confegint en secret el que havia de ser una bomba informativa. El dia 19 de gener, Jaume Matas feia cap a Brussel·les per parlar d'insularisme a la Comissió de Política Regional del Parlament Europeu. Allà, el president balear féu una aferrissada defensa d'un model de desenvolupament

lupament propi per a unes illes com les Balears: "Nosaltres, a diferència del continent, no podem créixer indefinidament. Tenim espai, territori, reserves d'aigua i energia per a abastar el turisme, però fins a un cert límit. El continent no té aquest límit de creixement. Nosaltres sí". Reclamava ajudes europees per a evitar més degradació a les Balears. Unes ajudes, digué, que són de justícia: "Estam en condicions d'inferioritat, i tractaments iguals a realitats desiguals són l'arrel de la injustícia".

Aquest discurs, per molts matisos que s'hi fessin –i l'oposició s'ocupà prou de fer-n'hi– tenia un segell, si no conservacionista, sí almenys no desenvolupista, que li donava un aire que mai no s'havia sentit en l'administració autonòmica balear.

El discurs de Brussel·les era un dilluns. El dimecres, a Palma, els rumors sobre la imminent aprovació d'un decret del govern sobre turisme, prenien cos. El divendres el consell de govern aprovava els decrets 8 i 9/1998 de 23 de gener, que a la pràctica són una moratòria turística.

Moratòria. El resum més clar del decret del govern balear és que a partir d'ara, cada plaça nova exigirà l'eliminació d'una de ja existent. És a dir, no solament impedeix d'augmentar el nombre de places turístiques, ans anima el sector a desfer-se de les més velles. Segons fonts de l'executiu balear que ha consultat aquest setmanari, són dos-cents establiments turístics els que es troben en el punt de mira: "Essent d'impossible ordenació, què en fas?" El decret vol respondre aquesta pregunta. Cal tenir present que els hotels més obsolets poden funcionar anys i panys –com passa ara– en unes condicions que són pitjors cada temporada, si bé legals, perquè el propietari en treu un cert rendiment. L'exemple és el d'un establiment d'una trentena d'anys, ja prou amortitzat, totalment antiquat, sense reinversions de modernització i amb un propietari que un estiu

La redacció i discussió del decret es va fer amb el màxim secret. Constructores i hotelers diuen que l'acataran.

i un altre va abaixant preus per atraure el que se'n diu un "turisme d'espardenya", el de més baixa qualitat, molt nociu per al sector turístic en general, però que aporta a l'hotelier en qüestió uns guanys sense que hagi de fer cap inversió. Durant la segona meitat dels vuitanta, aquest turisme es peixia dels famosos *hooligans* que assolaven zones com Magalluf (Calvià) o la Platja de Palma. Ara podrien ser –comencen a ser-ho en qualque indret– els seus equivalents alemanys.

Quan, gràcies a iniciatives mu-

nicipals i autonòmiques –com el Pla d'Embelliment de Zones Turístiques–, una part important dels llocs turístics balears han fet més atractiu l'entorn, aquestes places turístiques de baixa qualitat es consideren quasi un suïcidi econòmic.

A més, el creixement continuat de l'oferta afavoreix que baixin els preus i no ajuda a aturar el procés de degradació de determinats establiments perquè això no els incentiva a millorar. I ja no parlem del que representa d'increment continuat de problemes, com la manca de recursos naturals (aigua i energia, fonamentalment), augment de costos públics per a manteniment d'infraestructures, etc. En aquest sentit, cal dir que l'increment de places hoteleres a les Illes durant aquests darrers trenta anys és espectacular. L'any 1966 n'hi havia 88.373. Deu anys més tard, el 1976, 301.404. El 1996 eren 388.510. Observem la cronologia. Sota la dictadura (1966-1976) i, per tant, sense pràcticament normativa de cap casta, el creixement fou brutal. El resultat és conegut a tot el món amb el nom de "balearització", o feno-

Jaume Matas, president del govern balear. Durant setmanes s'ha mantingut en secret el decret per evitar una allau de peticions de noves places turístiques. La sorpresa, quan s'ha aprovat, ha estat general.

El decret de moratòria turística a les Illes respon al fet, en paraules del president Matas, d'haver optat per créixer "qualitativament, no quantitativament". El govern també regularà els habitatges vacacionals, de manera que no puguin encobrir turistes d'hotel.

men de creixement urbanísticoturístic sense regulació i, per tant, amb un gran impacte ambiental, estètic...

El decret neix, precisament, per aturar aquesta degradació: impedeix l'increment quantitatiu i vol afavorir una qualitat superior de la planta hotelera.

Concretament, el decret preveu que els propietaris d'hotels obsolets que vulguin tancar ara, tendran tres anys per negociar aquestes places. Si es tracta d'hotels petits (menys de 300 places) poden arribar a aconseguir permís per a edificar dues places per cada una que n'eliminïn. Aquesta mesura s'ha pres pensant en molts hotels de primera línia, edificats sobre l'arena, construïts els anys 60 o 70 i que són la típica imatge de la "balearització". La idea és que amb aquesta norma la deplorable imatge de platges envaïdes per hotels envellits, estèticament horrorosos i xucladors de clientela de baixa qualitat, vagi desapareixent. Per a establiments de més de 300 places, no hi ha opció: una plaça nova, exigirà l'eliminació d'una de vella. A més a més, si un empresari vol invertir en places turístiques i no en té cap, n'haurà de comprar per eliminar-les, única ma-

L'oposició considera el decret positiu, però desconfia de la concreció pràctica de la moratòria turística.

nera de poder-ne fer de noves sense superar el nombre de les suprimides.

El president Jaume Matas, acompanyat del conseller de Turisme, José María González Ortea, i del de Medi Ambient, Miquel Ramis, explicava en una conferència de premsa l'esperit política que havia inspirat el decret: "Hem optat pel creixement qualitatiu, no pel creixement quantitatiu".

Per tal d'evitar sorpreses desagradables, el govern també regula els habitatges vacacionals (xalats o cases de lloguer), de manera que no puguin encobrir turistes d'hotel.

Sorpresa. Si una característica ha tengut el decret és el màxim secret amb què el govern l'ha preparat. "No ens tocava cap més remei sinó mantenir el silenci per evitar que es produís una allau de peticions de darrer moment", explicava Jaume Matas. Amb tant de secret, les reaccions de les patronals hoteleres i empresarials han estat, naturalment, de sorpresa. Tot i expressar qualche preferència, relacionada amb els efectes sobre l'economia d'aquesta moratòria turística, han manifestat que acatarien el decret.

Entre l'oposició, també la sorpresa ha estat general. El PSM ha estat el partit més crític i aquesta setmana passada el diputat Antoni Sansó ja formulava una bateria de preguntes al conseller perquè explicàs "el sospitós augment de sol·licituds de llicències d'uns dies abans del decret"; a més denunciava que qualche municipi regit pel PP feia exactament la contrària d'allò que el decret propugna. Des d'UM, Maria Antònia Munar considerava que cal esperar perquè, fins ara, les promeses són moltes, però cap no ha passat de ser una operació d'imatge. "Dubt que s'aconsegueixi un creixement moderat, com el que nosaltres proposam". En el mateix to de desconfiança s'expressava el portaveu del PSOE, Francesc Triay, tot i reconèixer que era una mesura important: "Caldrà veure si es concreta en realitats o només és una declaració de principis més". Eberhard Grosske, d'EU, considera que aturar el creixement és una necessitat, però que també ho és reduir en qualche mesura les places turístiques existents.

Per saber si el decret es compleix i es desenvolupa en una llei que sigui veritablement restrictiva, o si es confirma la desconfiança de l'oposició, caldrà esperar. De moment, ningú no dubta, tanmateix, que per primera vegada un govern de les Illes ha posat punt final, ni que sigui formalment, a un cicle nefast: el de la "balearització".

Miquel Payeras